

A Győri Ítéltábla a dr. Szabó Balázs Gábor ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr. Jánossy Boglárka ügyvéd által képviselt **I.r.** és a dr. Dancs Gergely ügyvéd által képviselt **II.r. alperesek** ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása és járulékai iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2017. december 13. napján kelt 15.P.20.837/2016/20. számú ítélete ellen a felperes által 22. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles a felperes 15 napon belül megfizetni az I.r. alperesnek 12.700,- (Tizenkettőezer-hétszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint a felperes, mint adós és zálogkötelezett, valamint az I. r. alperes fióktelepe, mint kölcsönadó és zálogjogosult között, 2010. március 2-án közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú, önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződés jött létre. A kölcsönadó I. r. alperes és II. r. alperes között 2016. november 1-jén szerződésállomány-átruházási megállapodás jött létre, melynek alapján a szerződéses jogok és kötelezettségek a jogutódra szálltak át.

A kölcsönszerződés 4.6. pontja az alábbi rendelkezéseket tartalmazza: „A kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítása, illetve a Kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából a Bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadóak, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a Hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el”.

A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés 4.6. pontja érvénytelenségének a megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a rendelkezés a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdésébe, továbbá a fogyasztói szerződések tisztességtelenségéről rendelkező 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének b) és j) pontjába ütközik, ezért semmis.

Álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezés a pénzügyi intézmény jogosítja fel könyveiben, nyilvántartásaiban lévő adatok tényként minősítésére. Miután az adós azokat hitelesnek fogadta el, lemondott arról, hogy az adatokat kétségbe vonja, azaz tartozása összegét vitathassa, ami indokolatlanul egyoldalú előnyt biztosít a pénzügyi intézmény számára. Az alperes egyoldalúan meghatározhatja a követelése összegét úgy, hogy az egyoldalú kötelezettségvállalás alapján lehetősége van közvetlen végrehajtás megindítására. Ez azt a helyzetet eredményezheti, hogy a

pénzüntézet kizárja a fogyasztót a tartozás összegére vonatkozó egyeztetésből, a felperesnek kell az általa indított perben bizonyítani a tartozása összegét, tisztességtelenül megfordítva ezzel a bizonyítási terhet, ugyanis egyébként az alperesnek kellene követelése összegét bizonyítania.

Előadta azt is, hogy a közjegyzőnek a tanúsítvány kiállításához be kell tekintenie a banktitok tárgyát képező alperesi könyvelési adatokba, amire a közjegyzőnek nincs törvényi felhatalmazása, a rendelkezés ezért a banktitokra vonatkozó szabályozással is ellentétes.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a kifogásolt szerződéses rendelkezés nem minősül tisztességtelennek, ugyanis a szabályozás egyfelől nem fordítja meg a bizonyítási terhet felperes hátrányára, másfelől nem jogosítja fel a pénzüntézetet a teljesítés szerződésszerűségének minősítésére sem. A kifogásolt rendelkezés összhangban van a Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdésével, az alperesi adatok vitatásának jogáról a felperes nem mondott le. A szerződés és annak felmondása közokiratba foglalási lehetősége együtt biztosítja a közvetlen bírósági végrehajtást, az utóbbi kizárólag a végrehajthatósághoz szükséges feltételt, vagy időpont bekövetkezését tanúsítja, de nem az esedékessé vált tartozás összegét. A felperesnek a végrehajtási eljárásban egyébként is lehetősége van vitatni tartozását, végrehajtás korlátozása, vagy megszüntetése iránt pert indíthat.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 10.000.- forint, míg a II. r. alperesnek 38.100.- forint perköltséget.

Határozata indokolásában kifejtette, hogy a kereset az I. r. alperessel szemben már a jogutódlásra tekintettel megalapozatlan. Az alperesek között nem a Ptk. 6:193. § szerinti követelés engedményezésére, hanem a 6:211. § szerinti szerződésátruházásra került sor, a 2013. évi CCXXXVII. törvény 17/A. §-ában foglaltak szerint. A megállapodást a pénzügyi felügyeleti szerv, az MNB engedélyezte, így a szerződésben maradó felperes jogutódláshoz történő hozzájárulására nem volt szükség. Az alperesek közötti megállapodással a perbeli szerződésből eredő összes jogosultság és kötelezettség a II. r. alperesre szállt át.

A régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének alkalmazása körében kiemelte, hogy a szabályozás nem biztosít az alperesnek lehetőséget a saját nyilvántartása szerinti adatok közjegyző általi tényként történő tanúsítására, a rendelkezés kizárólag az alperes pénzügyi, könyvelési nyilvántartásainak való alávetésről szól. Ezen alávetés azonban nem eredményezi a felperes által állított tisztességtelen szabályozást, az nincs is összefüggésben a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjával, hiszen az a pénzügyi szolgáltató teljesítésének szerződés-szerűségéről szól, nem az adóséről. A közvetlen végrehajthatóság lehetőségét a Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdései szerinti módon a szerződés, és annak felmondása közjegyzői okiratba foglaltatása teremti meg. Az alperes a felmondással egyidejűleg felszólítja adóst a fennálló tartozása megfizetésére, amit természetesen saját nyilvántartásai szerint fog meghatározni. Ezen összegre vonatkozó felperesi alávetés azonban nem jelent joglemondást a részéről, az alperes által előadott módon egyfelől vitathatja, kifogásolhatja a kimutatást, végső esetben pedig végrehajtás korlátozása, vagy megszüntetése iránt pert kezdeményezhet, mely eljárásban egyébként is neki kell bizonyítania állítása megalapozottságát.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a szabályozás nem szól közjegyzői tanúsítványról, így a banktitok ezen alapuló megsértésére vonatkozó felperesi okfejtés nem alapos.

A bíróság ezen túl utalt két, indokolásában iránymutató jogerős bírósági határozatra (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.935/2016/6. sz. ítélet, Győri Ítéltábla Pf.IV.20.243/2016/5/I. sz. határozat), melyek már értékelték a kifogásolt szabályozást, ezért ezekre a döntésekre a bíróság egyetértőleg hivatkozott.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

A Pp. 221. § /3/ bekezdésében foglalt indokolási kötelezettség elmulasztásában jelölte meg a hatályon kívül helyezés indokát. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása formális, az érvénytelenséget illetően egymondatos indokolása van, a felperes érvénytelenségre vonatkozó állításainak tételes cáfolatát jogszabályi hivatkozással is alátámasztottan ténylegesen nem tartalmazza.

A Kormányrendelet 1. § j./ pontjára alapított érvelése körében kifejtette, hogy a rendelkezés megfordítja a bizonyítási terhet, ugyanis amennyiben az adós nem ért egyet a bank tartozás nyilvántartásában foglaltakkal, úgy már az adósnak kell bizonyítania, hogy nem annyi a tartozása, mint amit a bank nyilvántart. A felperes lemondott arról a lehetőségről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonja az I.r. alperes által meghatározott tartozása összegét. A hitelező tehát jogosult a saját nyilvántartásai révén meghatározni a követelése összegét és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltatni. A közokiratot pedig a szerződéskötéskor hatályos Vht. 21. § /1/ bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni. Ennek az a következménye, hogy a felperes az ily módon ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak végrehajtás megszüntetése, illetőleg korlátozása iránti per útján tudja akkor, ha a Pp. 164. § /1/ bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b./ pontjában foglaltakat. A felperes ellen a tartozás megfizetése iránt indított perben a bizonyítás főszabályaként az I.r. alperest terhelné a követelés pontos összegének bizonyítása, a kikötés folytán azonban a bizonyítási teher a felperes terhére fordul.

Mivel a kikötés kizárólag az I.r. alperesi nyilvántartást tekinti hitelesnek, ezáltal feljogosítja az I.r. alperest arra, hogy kizárólag a saját nyilvántartásai alapján állapítsa meg, hogy a felperes teljesítését szerződészerűnek fogadja-e el. Ennél fogva a Kormányrendelet 1. § /1/ bekezdés b./ pontjába is ütközik a rendelkezés.

Kifejtette, hogy a közjegyzői tanúsítvány a közjegyző saját hatáskörében való eljárása eredményeként megállapított tényeket tanúsító okirat. Tartalmilag nem azonos azzal az okirati tartalommal, amikor az alperes nyilatkozatát foglalja okiratba, mivel annak kiállításához az alperes nyilvántartásaiba, könyveibe, számlavezetési dokumentációiba kell betekintenie. Ezek az adatok banktitok alá tartoznak, amelyek alól a közjegyzőnek nincs törvényes felmentése, ezért a Hpt. 51.§ (1) bekezdés b) pontjába ütközik.

A Hpt. 51.§ (1) bekezdés c) pontja kizárólag a lejárt követelés érvényesítése esetére biztosítja az adatok kiadását. Ehhez képest a támadott szerződéses rendelkezés a mindenkor fennálló kölcsön és járulék tartozás kifejezést használja.

Az alperes banktitkot sértő szerződéses rendelkezése jogszabályba ütközik, fogyasztói szerződés lévén pedig tisztességtelen, ezért semmis.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A II.r. alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítélet tábla - a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül eljárva - megállapította, hogy a fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

Az ítélet tábla mindenekelőtt rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság a döntését a Pp. 213. §. (1) bekezdésben foglalt keretek között hozta meg, a Pp. 221. §. (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének - a felperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben - eleget tett, ítélete indokairól a szükséges mértékben és részletességgel számot adott. Ezen túlmenően sem állapítható meg a törvényszék eljárását tekintve olyan eljárási szabálysértés, mely az elsőfokú eljárás megismétlésére

indokot adna, ekként a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelem nem alapos.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak az I.r. alperessel szembeni keresetet elutasító döntésével és annak - a jogutódlás miatt az I.r. alperes passzív perbeli legitimációjának hiányára alapított - indokaival maradéktalanul egyetértett, azok megismétlését mellőzi.

Atekintetben is osztotta az ítéletábra a törvényszék jogi álláspontját, hogy a támadott szerződési feltétel - egyetértve a Kúria 1/2018. számú Gazdasági Elvi Határozatában kifejtettekkel - nem ütközik a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. §. (1) bekezdés j.) pontjába, továbbá az a.), b.) és i.) pontjába sem.

Az ítéletábra érveinek lényege a következő:

1) Az adósok rendszeres tájékoztatást kaptak a tartozás nyilvántartott összegéről, ha a tájékoztatásban foglaltakat vitatták, részletes elszámolást kérhettek, akár a végrehajtás megindulását követően is.

A jelen ügyben is alkalmazandó 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) 206. § (1) és (2) bekezdése előírta, hogy folyamatos szerződések esetében a pénzügyi intézmény köteles az ügyfél részére legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés lejártakor egyértelmű, közérthető és teljes körű írásbeli kimutatást (kivonat) küldeni, a számláról megküldött kimutatást - az üzletszabályzat vagy szerződés eltérő rendelkezése hiányában - elfogadottnak kell tekinteni, ha az ügyfél a kézbesítéstől számított hatvan napon belül írásban nem emelt kifogást; ez nem érinti a követelés érvényesíthetőségét.

A „elfogadottnak kell tekinteni” e jogszabályban sem értelmezhető egyfajta „biankó tartozás-elismerésként”, erre utal az a záró fordulat, hogy „ez nem érinti a követelés érvényesíthetőségét”.

A fél nyilatkozatához - amint arról a Legfelsőbb Bíróság az EBH2000. 309. sz. alatt közzétett határozatában egyértelműen állást foglalt - a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összecszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés viszont ilyennek nem tekinthető, e kikötés esetében ezért nem érvényesülnek a tartozáselismerés Ptk. 242. § szerinti joghatásai (Kúria 1/2018. számú Gazdasági Elvi Határozata).

A követelésnek tehát a hitelező általi peres eljárás útján való érvényesítése esetén is a pénzügyi intézményt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek keretében milyen összegű kölcsönt, milyen feltételek mellett folyósított az adós, az adós mennyit teljesített, s ennek eredményeképpen mekkora az adós tartozása.

A pénzügyi intézmény ezirányú tényállítása azonban nyilvánvalóan a saját, s a fentiek szerint a legalább évenként a fogyasztó számára is közölt nyilvántartásán alapulnak. A fentiek adós általi vitatása esetén a pénzügyi intézménynek az alapul szolgáló nyilvántartások elszámolási elveit, módszerét, adatait be kell mutatnia, le kell vezetnie. Amennyiben az adós ezek után azt állítja, hogy a pénzügyi intézmény elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg hibás a számítása, vagy azt állítja, hogy a banki nyilvántartásban szereplő adatokkal szemben a részéről nagyobb összegű teljesítésre került sor, úgy ezen állításait a Pp. 164. §. (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, tehát a bizonyítás általános szabályainak megfelelően már neki kell bizonyítania.

A bizonyítás fentiek szerinti menetét a perben támadott rendelkezés tehát nem befolyásolja.

2) A Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdése j) pontjával kapcsolatosan a tisztességtelen az lenne, ha a pénzügyi intézmény ok nélkül hárítaná át a bizonyítási terhet a fogyasztóra. A végrehajtási záradékolás esetén valóban a hitelező közlése a záradékolás alapja a tartozás összegéről, de vita esetén ez nem több, mint a hitelező nyilatkozata. Tehát e perben sem az általános szerződési feltétel vitatott rendelkezése, hanem a közokirat záradékolhatóságának törvényi konstrukciója fordítja meg a bizonyítási terhet.

Abban az esetben, ha a közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat alapján, annak végrehajtási záradékkal való ellátásával megindított végrehajtási eljárás van folyamatban, úgy az adós a Pp. 369. §-ában foglalt tényekre hivatkozással végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pert kezdeményezhet, s ennek során a per alapjául szolgáló tényállításai bizonyítására a Pp. 164. §. (1) bekezdése értelmében ugyancsak az adós köteles.

A támadott rendelkezés nem biztosít több jogosultságot a pénzügyi intézménynek és nem ró többet a fogyasztóra annál, mint ami a Pp. okirati bizonyításra irányuló, továbbá a bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó (Pp. 164. §.) rendelkezéseiből, illetve a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátását, ekként a végrehajtásnak a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő jogszabályi rendelkezésekből egyébként fakad.

A kikötés a Ptk. 209. §. (5) bekezdés második fordulata alapján nem minősülhet tisztességtelennek, hiszen a fenti jogszabályi előírásoknak megfelelően határozták meg.

A rendelkezés olyan jogszabályi előírásoknak megfelelően került meghatározásra, melyek összhangban vannak a végrehajtás közjegyzői okirat záradékolás útján való elrendelésének jogszabályi lehetőségével, tehát azzal a jogintézménnyel, amely az Alkotmánybíróság ide vonatkozó határozata értelmében nem alkotmányellenes, a szabályozás nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot (1423/B/2010. AB határozat, 1245/B/2011. AB határozat), s amely az Európai Bíróság C-32/14. számú ügyben hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a 93/13. EGK irányelv fogyasztóvédelmi követelményeivel.

3) Ugyancsak a fentebb kifejtettek irányadóak akkor, amikor nem perben kerül sor a vitára.

A végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti per megindítását megelőzően (Vht.41.§ (5) bekezdés) a Vht.41.§ (1) bekezdése alapján ugyancsak az adósnak kell okirattal valószínűsítetnie, hogy a követelést teljesítette, vagy az egyéb módon szűnt meg. A bizonyítási terhet kapcsán a Vht. 9.§-a utaló rendelkezése folytán - a fentiekhez hasonló tartalommal - a Pp.164.§ (1) bekezdése az irányadó. Ha a fogyasztó kérelme alapján indul a Pénzügyi Békéltető Testület eljárása, úgy a 2013. évi CXXXIX. törvény 104.§ (2) bekezdés c/ pontja értelmében a fogyasztónak nemcsak álláspontja rövid leírását kell előterjesztenie, hanem köteles az azt alátámasztó tényeket és bizonyítékokat is szolgáltatni, illetve a törvény 104.§-a (3) bekezdése értelmében csatolnia kell azt az okiratot, illetve annak másolatát is, melynek tartalmára bizonyítékként hivatkozik.

4) A 1-3) pontban kifejtettekből adódóan - a jogszabályi rendelkezések által megszabott keretekhez képest - a per tárgyát képező rendelkezés nem korlátozza a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségét, így a Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdése i) pontja alapján sem minősül tisztességtelennek.

5) A Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a) pontja azt a szerződési kikötést minősíti tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet (azaz a perbeli esetben az alperesi pénzügyi intézményt) egyoldalúan jogosítja fel a szerződés bármely feltételének értelmezésére.

A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés a szerződés értelmezésével kapcsolatos tartalommal nem bír, a szerződés értelmezése körében sem jogok, sem kötelezettségek szabályozására nem irányul, így a Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a) pontja alapján sem minősíthető tisztességtelennek.

6) A Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés b) pontja az olyan tartalmú szerződési kikötést minősíti tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő fél (azaz a perbeli esetben az alperesi pénzügyintézet) részére a saját teljesítése szerződésszerűségének megítélésére, megállapítására biztosít kizárólagos jogosultságot.

A rendelkezés tehát nem a felek azon jogát kívánja korlátozni, hogy a velük szerződő fél teljesítésének szerződésszerűségét megítéljék.

Az a hivatkozás, hogy a kifogásolt rendelkezés szerint a hitelező dönt az adós szerződésszerű teljesítéséről, a kifejtettek értelmében - tartalmánál fogva - nem alkalmas a fenti jogszabályi előírásban foglalt semmisségi ok megalapozására.

Helytálló a törvényszék azon ítéleti megállapítása is, hogy a támadott kikötés a hitelező nyilvántartott adatainak közjegyző általi tanúsítása tekintetében semmilyen rendelkezést nem tartalmaz, jelen perben tehát a banktitok ezen - tehát a közjegyző általi megismerésen - alapuló megsértésére vonatkozó felperesi álláspont alaptalan.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I.r. alperes részére a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése szerint megállapított és az áfát is magában foglaló ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget. Viselni tartozik továbbá a fellebbezési eljárásban felmerült költségeit. A II.r. alperes a fellebbezéssel szemben nem terjesztett elő ellenkérelmet, a másodfokú eljárás során nyilatkozatot nem tett, így az ítéletábra mellőzte a felperesnek a II.r. alperes javára másodfokú perköltségben való marasztalását.

Győr, 2018. május 9.

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Molnár Andrea sk.
bíró